

Magyar sikerek Rióban

Miközben sportolóink Londonban küzdöttek az eredményekért, ugyanebben az időszakban a világ túlsó felén, alig valamivel a Baktérítő fölött, hasonló lelkesedéssel és ugyanolyan eltökéltséggel középiskolás diákok a világ minden tájáról azért sereglettek össze, hogy számot adjanak csillagászati és asztrofizikai ismereteikről, és tudásuk alkalmazásának képességéről. A VI. Nemzetközi Csillagászati és Asztrofizikai Diákolimpián vettünk részt Rio de Janeiro-ban.

Az V. Országos Kulin György Csillagászati Diákvetélkedő nyilvános döntőjén (2012. április 25., Budapest) a legjobb teljesítményt felmutató diákok kiérdemelték, hogy a hazánkat képviselő diákolimpiai keretbe kerüljenek. 2012-ben 32 ország jelentkezett maximum öt főre korlátozott létszámú csapattal. A verseny szabályai, és a versenyzőket küldő országok döntései alapján végül 28 csapat 130 diákja mérte össze tudását 2012. augusztus 6–13. között.

Rióba történt megérkezésünk után megismertük kirendelt vezetőnket is, aki a repülőtéren találkozástól kezdve a szárnyai alá vette kis csapatunkat. Nem csak Brazília hírhedten rossz közbiztonsága miatt, de az IOAA szervezeti szabályzata és szokásrendszere alapján is minden külföldi csapatot az olimpiák ideje alatt egy-egy főiskolás-egyetemista önkéntes felügyel: vigyáznak minden egyes résztvevőre, elkalauzolják a rábízott személyeket a városnéző séták során, valamint igyekeznek megoldani az olimpia alatt felmerült problémáikat.

A másnap mindenkit kárpótolt a fásaszó odautazásért: a horvát és portugál csapattal közös városnézésen vettünk részt: a híres Cukorsüveg-hegy, és a Copacabana Beach (Rio két emblemikus helye) voltak célpontjaink, ahol gyümölcslevet és kókusztejet szűrcsöltünk az örökös napsütésben.

A szakmai program augusztus 6-án vette kezdetét a riói planetáriumban. A létesít-

A megnyitó egyik emlékezetes szereplője

mény döntött nézőteressé (263 ülőhellyel) és döntött kupolássá (átmérője 23 m, dőlésszöge 27°-os). Fő projektora egy Zeiss Universarium MVIII-TD, hagyományos opto-mechanikus (bár a régebbiektől eltérően immáron üvegszálak technikát alkalmazó), gyönyörű, valóságghú égboltot vetíteni képes vetítőfejjel. Még a legfényesebb csillagok is pontszerűek, a szabadszemes látványhoz közelítő színekkel és a szcintilláció szimulálásával utolérhetően látványt biztosít. Ez a projektor 1998-ban kezdte meg működését. Egy kisebb kupolaterem is van, ez 12,5 m átmérőjű, 90 fős nézőterrel, és itt digitális projektorral vetítenek. A többszintes épületben számtalan csillagászati és űrkatatási kiállítás kapott helyet, akár több órás, igazán élvezetes programot biztosítva látogatóinak. A nyitó program a szokásos „kötelező” beszédek

Az elméleti feladatmegoldások egyik fordulója (az olimpia hivatalos, napi újságjában, a JACI 5. számában megjelent kép)

után a versenyző csapatok bemutatkozásával folytatódott. Ezt egy planetáriumi műsor (a tupi-guarana indiánok csillagképeiről) és helyi, amazóniai őslakosok által bemutatott indián zenék és táncok követték. Az állófogadás után elbúcsúztak a csapatvezető csillagászok, tanárok a diákjaiktól, és elindultak a buszok a Rio de Janeirótól kb. 120 km-re található szállásainkra, ahol a következő hetet töltöttük.

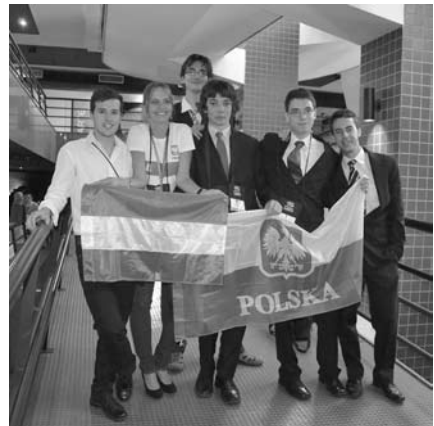
Munkában a csapatvezetők (középen Hegedűs Tibor, tőle jobbra Udvardi Imre)

A csapatvezetői küldöttségek a verseny folyamán minden reggel elolvasták és megvitták az egyes feladatokat. A hibákat javították, esetleges kiegészítéseket tettek – sőt volt, ahol teljesen törölni kellett egy-egy komplett feladatot, és újjal cserélni fel. Ezután a véglegesült szövegeket minden ország a saját nemzeti nyelvére fordította, a versenyzők száma szerinti példányban kinyomtatta, és a versenybizottság ellenőrzése után felsor-számozott borítékokba tették. Ezután kerülhetett a diákokhoz. A versenyzők mobiltelefonjai az olimpia versengési ideje alatt el

voltak zárva, és internethez sem juthattak. Csak központilag kiosztott segédeszközöket és szakirodalmat használhattak. Az egyes feladat-típusok sajátosságainak megfelelő körülményeket és ellenőrzést biztosítottak a rendezők. Például a megfigyelési forduló során az égbolt alatt felállított távcsövek mellé 1-1 hozzáértő felügyelő volt állítva, aki egyes feladatoknál közre is működött a versenyzők munkájában, más esetben pedig ellenőrizte a feladat megoldását, és mindjárt pontozott is.

Az utolsó forduló levezénylése után lehetőséget biztosítottak a rendezők a csapatvezetők és a diákság találkozására: egy nagy közös bulit szerveztek a diákok szállásán. Itt volt „capoeira” bemutató, bőséges és ízletes grill vacsora, ösztánc. Ezután a diákok részére már csak az izgatott várakozás maradt, a vezetőknek viszont persze a legutolsó órákig munka (a pontozás korrekciója). Egyetlen közbeiktatott program fért be a vezetők időbeosztásába: egy egykori kávéfarm meglátogatása – de legnagyobb szomorúságunkra kávécserje ültetvényt nem láttunk! A kávéfarmon csak az egykori épület volt a látnivaló, és néhány terem volt gyarmati stílusban berendezve.

Végül augusztus 13-án ebéd után ismét buszra szállt a társaság, hogy a Rio belvá-

Lengyel, magyar két jó barát. A csapattagok egy lengyel versenyzővel kiegészítve (Bókon András, Granát Roland, Bécsy Bence, Dálya Gergely és Galgóczi Gábor)

Cikkünk szerzője, Hegedűs Tibor az ún. Larvas-meteorittal – a riói utazás egyik érdekessége volt ez a hatalmas vasmeteorit

rosa fölé magasodó obszervatórium kertjében felállított óriás rendezvénysátor alatt megrendezett záró ünnepség során megismerje a végeredményt, megtapsolhassa az első helyezetteket. A meghívott legmagasabb rangú személyek (polgármester, miniszterek stb.) is jól túrték a várakozást, valószínűleg ehhez vannak hozzászokva. Miután a csilagvizsgáló összes, nyitva lévő kupoláját, látnivalóját végignéztük, és a lábunk alatt elterülő város látványától is kezdtünk megcsömörölni, egyre türelmetlenebbül vártuk a végkifejletet. Végre elkövetkezett a várva várt díjkiosztás, ami meghozta az előtte csak körülbelül sejtett eredményt: a magyar csa-

Meteorral a világ körül: a Corcovadón, a híres Krisztus-szobornál

pat idén egy negyedik helyezést (Galgóczy Gábor) és két bronzérmét (Bécsy Bence és Dálya Gergely) ért el.

Néhány csapat már meg sem tudta várni a záró ünnepség végét: a fogadás alatt elköszöngettek, és buszaikkal a repülőterre vették az irányt. Mi, magyarok, még egy napra Rióban maradtunk, hogy a kitért karú „Jézus, a Megváltó” szobrot, és ezzel együtt a világ egyik legcsodálatosabb városi panorámáját megcsodálhassuk.

Ezúton szeretnénk megköszönni a népes szurkolótábor (akik között felvidéki és erdélyi amatőr csillagászok sorát is tudhattuk), valamint a mögöttünk álló támogatók, segítők közreműködését, akik nélkül el sem juthattunk volna a világ másik felére, és az eredményeinket sem értük volna el – családtagok, barátok, tanárok, és az alábbi listán szereplők:

Magánszemélyek: Csabai László, Eszenyei Emese Borbála, Gyenizse Péter, Dr. Ill Márton, Piriti János, Porhanda Zsolt, Tep-

6th IOAA

Rio de Janeiro 2012

Magyar, horvát két jó barát, portugállal issza borát. Vegyes csoportkép a Krisztus-szobornál (jobbra lent a világ leghíresebb szabadstrandja, a Copacabana)

liczky István. Jogi személyek: AstroTech KKT; Budapest III., IV. és XVI. kerületeinek önkormányzatai; Érd Megyei Jogú Város Önkormányzata; Könyves Kálmán Gimnázium, Magyar Csillagászati Egyesület, TIT Komárom-Esztergom Megyei Egyesülete, Vörösmarty Mihály Gimnázium.

A záróünnepségen átadták az olimpia zászlaját a görög csapatvezető küldöttségnek, akik egy rövidke filmben mutatták be a 2013. évi diákolimpia helyszínét, a közép-görögországi Volost. Már a dátum is ismert: július 27. és augusztus 4. között kerül megrendezésre a 7. diákolimpia. 2014-re Románia, 2015-re pedig Banglades jelezte rendezési szándékát. A távoli jövőre gondolva (2018), mi magyarok is jeleztük rendezési szándékunkat, de ehhez még nagyon hosszú, eltökélt és módszeres építkezésre, valamint egy minél egységesebb szakmai összefogásra lesz szükség.

A diákolimpia, és általában a csillagászati tehetséggondozás kikristályosodó formáinak művelésében közreműködő jelenlegi partnerek: a Bács-Kiskun Megyei Csillagvizsgáló Intézet, a Magyar Csillagászati Egyesület, és a Szegedi Tudományegyetem csillagásza.

További közreműködők és támogatók jelentkezését is várjuk!

Jelenleg már folynak a 2013. évi olimpiai előkészületek, amint arról decemberi számunkban hírt adtunk.

A hazai válogatóverseny honlapja:

<http://www.bajaobs.hu/valogato/>

Hegedűs Tibor

